

UNIVERZITET U BANJOJ LUCI
FILOLOŠKI FAKULTET

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
ПРИМЉЕНО: 10.5.2016.
ОРГ. ЈЕД. 09 БР 833/16

IZVJEŠTAJ

o ocjeni podobnosti teme i kandidata za izradu doktorske teze

PODACI O KOMISIJI

Odlukom Nastavno-naučnog vijeća Filološkog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci broj 09/3.751-7i/16 koja je donesena na sjednici održanoj 27.04.2016. godine imenovani smo u Komisiju za ocjenu podobnosti teme i kandidata za izradu doktorske teze koju je mr Sandra Novkinić prijavila pod naslovom „Koncept *womanism* u djelima autorica Alis Voker, Zore Nil Herston i Teri Makmilan“. Komisiju sačinjavaju:

1. Dr Damir Arsenijević, vanredni profesor za užu naučnu oblast Engleska i američka književnost na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Tuzli, mentor,
2. Dr Tatjana Bijelić, vanredni profesor za užu naučnu oblast Specifične književnosti-angloamerička književnost na Filološkom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, komentor
3. Dr Petar Penda, vanredni profesor za užu naučnu oblast Specifične književnosti -angloamerička književnost na Filološkom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, član,
4. Dr Dijana Tica, docent za užu naučnu oblast Specifične književnosti-angloamerička književnost na Filološkom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, član.

Sastav Komisije sa naznakom imena i prezimena svakog člana, zvanje, naziv uže naučne oblasti za koju je izabran u zvanje, naziv univerziteta i fakulteta u kojem je član komisije stalno zaposlen.

1. BIOGRAFSKI PODACI, NAUČNA I STRUČNA DJELATNOST KANDIDATA

SANDRA NOVKINIĆ

BIOGRAFIJA

Sandra Novkinić rođena je 11. septembra 1971. godine u Bosanskoj Krupi, Bosna i Hercegovina. Osnovnu školu završila je 1986. godine, a srednju prosvjetnu i kulturološko-prevodilačku školu 1990. godine u Bosanskoj Krupi.

Kandidatkinja je 2009. godine diplomirala na Pedagoškom fakultetu Univerziteta u Bihaću na Odsjeku za engleski jezik i književnost prosjekom ocjena 9,13 za koji joj je dodijeljena brončana plaketa. U decembru 2009. godine birana je u zvanje asistenta za užu naučnu oblast Engleska književnost. Od juna 2010. godine do februara 2014. godine Sandra Novkinić je radila kao asistent, a od februara 2014. godine radi kao viši asistent na književnoj grupi predmeta na Odsjeku za engleski jezik i književnost na Pedagoškom fakultetu Univerziteta u Bihaću.

Akadske 2009/2010. godine upisala je postdiplomske studije na Filološkom

fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, Smjer: Nauka o književnosti. Postdiplomski studij je uspješno zaključen odbranom magistarske teze pod naslovom „Poezija Silvije Plat u okvirima drugog talasa feminizma“ dana 21. septembra 2013. godine na Filološkom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, čime je kandidatkinja stekla naučni stepen **Magistar književnih nauka**, dok je prosjek ocjena na postdiplomskom studiju iznosio 9,60.

U toku dosadašnjeg radnog staža držala je i još uvijek drži vježbe na predmetima: *Uvod u teoriju književnosti, Uvod u englesku književnost, Engleska književnost od početaka do kraja 17.st., Romantizam u engleskoj književnosti, Šekspir, Američka književnost, Viktorijanska književnost, Postviktorijanska književnost, Modernizam i postmodernizam.*

Član je Udruženja za američke studije u Bosni i Hercegovini. Od stranih jezika poznaje engleski i njemački jezik.

BIBLIOGRAFIJA

Naučni radovi:

Sandra Novkinić (2014), „Poetski obred ponovnog rađanja u *Ženskom Lazaru* Sylvije Plath“, *Anafora*, Časopis za znanost o književnosti, Filozofski fakultet, Osijek (Hrvatska), God. I, br. 2., ISSN 1849-2339: pp. 165-176.

Sandra Novkinić (2014), „Poezija Silvije Plat u okvirima drugog talasa feminizma“, *Zbornik za jezike i književnosti Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, Sajnos, Novi Sad (Srbija), Broj 4, ISSN 2217-7221: pp. 187-200.

Sandra Novkinić (2011), „Poučavanje engleskom vokabularu“, *Post Scriptum*, Časopis za obrazovanje, nauku i kulturu, Pedagoški fakultet Univerziteta u Bihaću (BiH), Broj 1, ISSN 2232-741x: pp. 8 - 12.

Stručni radovi (prikazi):

Sandra Novkinić (2011), „Harald Vajnrh, LETA Umjetnost i kritika zaborava“, *Folia linguistica et litteraria*, Časopis za nauku o jeziku i književnost, Institut za jezik i književnost, Filozofski fakultet, ITP Kolo, Nikšić (Crna Gora), 3/4, ISSN 1800-8542: pp. 405-412.

Sandra Novkinić (2011), „Pojam, oblici i značenja pjesničke sinestezije“, *Zbornik Matice srpske za književnost i jezik*, Novi Sad (Srbija), Knjiga LIX, Sveska 1, ISSN 0543-1220: pp. 241-243.

Projekti:

Član međunarodnog projekta pod nazivom *Alice 150 - Alice in Translation* koji je organiziran od strane *Lewis Carroll Society of North America – LCSNA*

Alice in a World of Wonderlands: The Translations of Lewis Carroll's Masterpiece, 2015, OAK KNOLL PRESS, New Castle, Delaware, USA.

Volume One: Essays, ISBN: 978-1-58456-331-0: pp. 164.

Volume Two: Back-Translations, ISBN: 978-1-58456-331-0: pp 91.

Volume Three: Checklists: ISBN, 978-1-58456-331-0: pp 44.

- a) Navesti neophodne biografske podatke: školovanje, uspjeh u toku školovanja, kretanje u službi, rezultati naučno-istraživačkog ili stručnog rada, javna priznanja, društvene aktivnosti i poznavanje stranih jezika;
- b) U prilogu biografije dostaviti spisak objavljenih naučnih radova.

2. ZNAČAJ I NAUČNI DOPRINOS ISTRAŽIVANJA

a) Značaj istraživanja

Disertacija pod naslovom „Koncept *womanism* u djelima autorica Alis Voker, Zore Nil Herston i Teri Makmilan“ ima za cilj istražiti, klasifikovati i interpretirati načine na koje koncept *womanism* produktivno interveniše u rodnu, rasnu i klasnu problematiku u djelima Alis Voker (Alice Walker), Zore Nil Herston (Zora Neale Hurston) i Teri Makmilan (Terry McMillan). Prema tome, značaj ove disertacije zasniva se na činjenici da bi ona predstavljala dodatni naučni doprinos istraživanjima o rasnoj, rodnoj, te klasnoj problematici prikazanoj u odabranim djelima Voker, Herston i Makmilan.

b) Pregled istraživanja

Sve do sredine šezdesetih godina dvadesetog vijeka u robovlasničkoj Americi koja je sprovodila opštu segregaciju u većini južnjačkih gradova, nemoguće je govoriti o istim iskustvima *svih* žena i njihovoj *istoj* istoriji ako u toj istoriji s jedne strane stoji ropkinja, a s druge robovlasnica. U Sjedinjenim Američkim Državama borba za ženska prava odvijala se na dva kolosijeka: bijelom i crnom. U društvu čija je ekonomska moć počivala na eksploataciji robova, bjelkinje su mogle da grade svoj autoritet i ego time što su tlačile Afroamerikanke koje su bile na dnu hijerarhijske ljestvice. Prema dosadašnjim istraživanjima može se reći da je feminizam pokret koji se bavio problematikom isključivo bijelih žena. Bjelkinje su, prije svega, odbijale da priznaju da Afroamerikanke pripadaju ljudskoj rasi, a kamoli da imaju ista građanska prava. Aktivistkinja koja je i sama pobjegla od ropstva Sodžurner Trut (Sojourner Truth) u svom čuvenom govoru *Zar nisam i ja žena?*, koji je održala na skupu za ženska prava u Ohaju (Ohio) 1851. godine zahtijevala je ista prava za Afroamerikanke i bjelkinje. Pozvala je bjelkinje da budu solidarne sa Afroamerikankama i shvate da su i one ljudska bića i da zaslužuju da se prema njima ophode sa istim poštovanjem kao i prema drugim građanima američkog društva. Afroameričke teoretičarke kao što su bel huks (bell hooks) i Odri Lord (Audrey Lorde) zastupale su tezu da je rasizam postao neodvojivi dio feminizma drugog talasa jer su 'bije'le feministkinje smatrale da iskustvo Afroamerikanki ne može biti nešto čime bi se feminizam trebao boriti. Kako se feminizam razvijao kao pokret i postajao institucija tako je sve više počivao na binarnim opozicijama pri čemu je bijela žena postala norma, a crne žene (koje su često nazivane i obojenima) percipirane su kao 'druge' u odnosu na bjelkinje. Feministička teoretičarka i kritičarka Elejn Šovalter (Elaine Showalter) dokazala je da su i pokret za ženska prava Afroamerikanki i bjelkinja nastali u isto vrijeme i prošli kroz slične faze, ali su pri svemu tome ostali odvojeni. Ona smatra da se razlog za to nalazi u tome što je za bjelkinje Afroamerikanka zauvijek ostala simbol 'drugog'. Nepovoljan položaj Afroamerikanki učinio je neophodnim za njih da neprestano preispituju feminističku misao koja je 'smjestila' njih, žene crne boje kože u rodni okvir koji odbacuje ulogu rasizma. Potčinjavanje zbog rasne i rodne pripadnosti, crne spisateljice, aktivistkinje i intelektualke koje su stvarale u dvadesetom vijeku, bile su odlično upoznate s pravima, ulogama i odgovornostima žena kao i emancipacijom i mogućnostima poboljšanja njihovog statusa u društvu. Za njih je 'žena' bila kompleksna i inkluzivna kategorija koja prevazilazi rasne i rodne identitete. Nakon što je afroamerička književnost dugo bila omalovažavana, tokom sedamdesetih godina dvadesetog vijeka došlo je do afirmacije crnih feminističkih spisateljica i kritičarki koje su bile aktivno uključene u ponovno vraćanje izgubljenih,

odbačenih i na razne načine potcijenjenih tekstova koje su napisale Afroamerikanke. Pred očima javnosti ukazale su se eklektične tvorevine i originalne estetske ideje. Ovo je književnost koja je duboko ukorijenjena u mitološko nasljeđe, usmenu tradiciju, istoriju i politiku 'crne' Amerike. Crne feminističke književne studije nastale su na jednom nivou kao politika čitanja bez posebne politike, diskurs preusmjeren od suštinskog zadatka definisanja sopstvenih interpretativnih strategija potrebom da se izbere za svoje mjesto u okviru američkih, afroameričkih i ženskih književnih tradicija.

Teoretiziranje kojim se bave afroameričke autorice obično je u narativnom obliku, u pričama koje one stvaraju, u zagonetkama i poslovicama, u 'poigravanju' s jezikom koji je veličan u djelima Afroamerikanki Alis Voker (Alice Walker), Zore Nil Herston (Zora Neale Hurston) i Teri Makmilan (Terry McMillan) koje su doprinijele tome da tokom 80-ih i 90-ih godina prošlog vijeka kao i u prvoj deceniji 21. vijeka dođe do povećanog interesovanja za teorijsko i književno stvaralaštvo Afroamerikanki. Kako se širio njen književni djelokrug, afroamerička spisateljica Elis Voker se dokazala i kao politička aktivistkinja svjesna potrebe za pokretom koji bi se razlikovao od feminizma i koji bi Afroamerikankama omogućio prostor da formulišu svoju politiku, pa je stoga stvorila novi pravac u književnosti i društvenoj teoriji koji je nazvala vumanizam (*womanism*). Ovaj novi pravac fokusira se na isticanje iskustva Afroamerikanki (ali i drugih žena čija koža nije bijela) i predstavlja posebnu paradigmu i alternativu postojećim patrijarhalnim i feminističkim modelima.

c) Radna hipoteza sa ciljem istraživanja

Temeljeći se na pretpostavci da književnost često vjerno reflektuje društvenu i geopolitičku stvarnost, te tako i proces stvaranja i preklapanja rasne i rodne problematike u okviru konteksta *womanisma* i izvjesne prateće pojave tog procesa u realnim društvenim kontekstima, ova doktorska disertacija će biti posvećena istraživanju pomenute problematike putem interpretacije reprezentativnih djela autorica afroameričke književnosti Alis Voker, Zore Nil Herston i Teri Makmilan. Zadatak ovog rada jeste, prije svega, dokazati neophodnost uvažavanja tradicije afroameričke matrilinearne kulture naglašavajući pri tom potrebu za snažnom zajednicom žena u cilju zajedništva i pomaganja u svakodnevnoj borbi protiv seksizma i rasizma. Sljedeći zadatak ovog rada bit će formulisanje iscrpne teorijske postavke rasizma, feminizma i *womanisma* koje su neophodne za daljnju analizu i tumačenje odabranih djela afroameričkih autorica Alis Voker, Zore Nil Herston i Teri Makmilan. Jedan od zadataka rada svakako je i analiza specifičnog odnosa rasizma, feminizma i *womanisma* u kontekstu kojeg će se pojedinačnom i komparativnom analizom nastojati ukazati na ključne probleme na presjecištu rasne i rodne problematike, probleme kao što su: kategorisanje Afroamerikanki kao 'drugo' u odnosu na bjelkinje; omalovažavanje tradicije i kulture Afroamerikanki; ne prihvatanje, čak i negiranje njihovih iskustava kao nečeg što ne zavrjeđuje bilo kakvu vrstu polemike od strane bijelih feministkinja; matrilinearnost i materinstvo u afroameričkoj kulturi i njegovo značenje za ženu i zajednicu; spiritualnost; odnos prema muškarcima. Cilj ove disertacije je istraživanje posebnosti vezanih za položaj Afroamerikanki u savremenom američkom društvu i kulturi kasnog dvadesetog vijeka, preciznije aktivističkog i umjetničkog formuliranja tog položaja unutar književnog i književno-teoretskog opusa, ali i društveno-političkog angažmana navedenih književnica koje sebe vide i kao umjetnice i kao afroameričke feministkinje. Dakle, disertacija podrazumijeva poseban osvrt na međusobnu povezanost društveno-političkih i kulturoloških s književnim pitanjima posvećujući posebnu pažnju istovremenom značaju ali i teretu afroameričke tradicije ili mjesta usmenog pripovjedanja kao oblika prenošenja znanja, sjećanja, ali i

mogućeg oruđa rasnog i rodnog oslobođenja koje osigurava prostor zatomljenim glasovima i ukazuje na moguće oblike samoizražaja vlastitog rasno-rodnog identiteta u budućnosti.

d) Materijal i metoda rada

Rad će biti podijeljen na dvije glavne tematske cjeline. Prva tematska cjelina će biti detaljan pregled historijsko-društvenog konteksta razvoja feminizma i womanisma u SAD, odnosno detaljan prikaz svakog od feminističkih perioda s predstavnicama i njihovim ciljevima, uz poseban osvrt u svakom od tih prikaza na specifičnu situaciju crnkinja. Druga velika cjelina rada će biti prikaz glavnih teoretsko-kritičkih pravaca, tema i motiva u afroameričkom womanismu. Izvori koji će se u radu koristiti su ograničeni na slijedeća djela: *Boja purpura (The Color Purple)* i *U potrazi za baštama naših majki (In Search of Our Mothers' Gardens)* Alis Voker, *Njihove oči su gledale boga (Their Eyes Were Watching God)* Zore Nil Herston i *Kako se Stela vratila u formu (How Stella Got Her Groove Back)*, *Čekajući na izdah (Waiting to Exhale)* i *Prilika za sreću (Getting to Happy)* Teri Makmilan. Odabrana djela ponudit će materijal za istraživanje, analiziranje i tumačenje prethodno pomenutih pitanja koja se tiču koncepta *womanisma* i poslužit će rasvjetljavanju tezom postavljenih zadataka ovog rada. Materijal istraživanja takođe obuhvata i djela istoričara, teoretičara i kritičara rasizma, feminizma i *womanisma* kao što su bel huks, Odri Lord, Rori Diker (Rory Dicker), V. Brajson (V. Bryson), Barbara Kristijan (Barbara Christian), Lejli (Filips) Maparijan (Layli (Phillips) Maparyan), Klenora Hadson Vims (Clenora Hudson Weems). Crne spisateljice, crne feminističke kritičarke i naučnice stvorile su komplementarne korpuse kojima je započet nov način propitivanja i transformisanja u izučavanju roda i rase. Koristeći analitički pristup tekstovima odabranih djela rad će se metodološki oslanjati na savremene komparativno-istorijske postupke u tumačenju književnosti. Ključne metode koje će se koristiti u radu su analitičko-interpretativna metoda, generalizacija i indukcija. Primjenjujući navedene metode pri analizi odabranih djela A. Voker, Z. Nil Herston i T. Makmilan, principi najznačajnijih književnih kritičara i teoretičara će biti provjereni, revalorizirani i eventualno dopunjeni.

e) Naučni doprinos istraživanja

Planirano istraživanje ima naučnu i društvenu opravdanost jer iznova izlaže provjerama naučno verifikovane teorijske postavke i daje detaljan prikaz teorijskih stajališta i dilema. S obzirom na to da naučni i književno-kritički krug u Bosni i Hercegovini nije dostigao stepen zasićenosti u proučavanju odabranih djela Alis Voker, Zore Nil Herston i Teri Makmilan, ovaj rad će ponuditi iscrpnu analizu u svrhu identificiranja i predstavljanja ključnih tema i problema vezanih za rasnu i rodnu problematiku te kako se ona interpretira kroz koncept i ideologiju *womanisma*. Namjera kandidatkinje Sandre Novkinić je da na temelju sveobuhvatne i iscrpne analize reprezentativnih djela i njihovih strukturnih komponenti pokuša doprinijeti cjelovitijem razumijevanju pomenute problematike.

- a) Značaj istraživanja;
- b) Pregled istraživanja;
- c) Radna hipoteza sa ciljem istraživanja;
- d) Materijal i metod rada;
- e) Naučni doprinos istraživanja.

3. OCJENA I PRIJEDLOG

U svom dosadašnjem radu, kako u nastavi na Odsjeku za engleski jezik i književnost Pedagoškog fakulteta u Bihaću, tako i na postdiplomskim studijama na Filološkom fakultetu u Banjoj Luci, te u izradi magistarske teze o poeziji Silvije Plat u okvirima drugog talasa feminizma, čije je dijelove objavila u naučnim časopisima, tako i u svojim ostalim publikacijama, mr Sandra Novkinić pokazala je da je u potpunosti dorašla izradi doktorske teze o konceptu womanism u djelima Alis Voker, Zore Nil Herston i Teri Makmilan. Na osnovu svega izloženog smatramo ovu temu prihvatljivom i pogodnom za obradu na način i u formatu kojeg predlaže kolegica Novkinić. Mišljenja smo da se predložena tema bavi nedovoljno istraženom materijom u bosansko-hercegovačkom akademskom i književno-kritičkom kontekstu, naročito u pogledu preplitanja feminističkih i rasnih tema u djelima navedenih autorica, te da predloženi rad svakako predstavlja vrijedan doprinos istraživanju u ovoj oblasti. Pored toga tema je zanimljiva i van užeg književnog ili književno-kritičkog konteksta jer se dotiče sociologije, politologije, psihologije, kulturoloških studija itd. pa je time istaknut princip interdisciplinarnosti u skladu s uobičajenom praksom u svijetu. Zbog toga predlažemo Nastavno-naučnom vijeću Filološkog fakulteta u Banjoj Luci da prihvati kandidatkinju Sandru Novkinić podobnim kandidatom za izradu doktorske disertacije, a temu disertacije podobnom za istraživanje, uz napomenu da komisija predlaže da se iz naslova teme briše riječ „autorice“ tako da bi tema glasila „Koncept *womanism* u djelima Alis Voker, Zore Nil Herston i Teri Makmilan“.

- a) Kratka ocjena o naučnim i stručnim kvalifikacijama kandidata tj. o njegovim sposobnostima da pristupi izradi disertacije;
- b) Naučna ili praktična opravdanost predloženih istraživanja i rezultati koji se mogu očekivati;
- c) Mišljenje o predloženoj metodi istraživanja;
- d) Ukoliko komisija smatra da kandidat ne posjeduje odgovarajuće naučne i stručne kvalifikacije, da neke pretpostavke kandidata u vezi prijavljene disertacije nisu tačne ili je predložen metod rada neadekvatan isti treba detaljno obrazložiti.
- e) Prijedlog sa obrazloženom ocjenom o podobnosti teme i kandidata (Obavezno napisati ocjenu da li su tema i kandidat podobni ili ne).

POTPIS ČLANOVA KOMISIJE

1. Dr Damir Arsenijević, van. prof., mentor

2. Dr Tatjana Bijelić, van. prof., komentor

3. Dr Petar Penda, van. prof., član

4. Dr Dijana Tica, doc., član

IZDVOJENO MIŠLJENJE: Član komisije koji ne želi da potpiše izvještaj jer se ne slaže sa mišljenjem većine članova komisije, dužan je da unese u izvještaj obrazloženje, odnosno razloge zbog kojih ne želi da potpiše izvještaj.